

Любов І. Федулова
**НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ
ІННОВАЦІЙНИХ ЕКОСИСТЕМ В УКРАЇНІ**

У статті здійснено ідентифікацію компонентів інноваційних екосистем регіонів України в умовах економіки знань і поширення мережевої організації інноваційної діяльності. Проаналізовано їх вплив на стан інноваційного розвитку регіональної економіки. Визначено й обґрунтовано напрями подальшого формування й розвитку інноваційних екосистем на регіональному рівні з урахуванням закордонного досвіду реалізації регіональної політики в умовах децентралізації.

Ключові слова: інноваційна екосистема; інноваційний розвиток; регіональна економіка; децентралізація.

Табл. 2. Літ. 11.

Любовь И. Федулова
**НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНЫХ
ИННОВАЦИОННЫХ ЭКОСИСТЕМ В УКРАИНЕ**

В статье проведено идентификацию компонентов инновационных экосистем регионов Украины в условиях экономики знаний и распространения сетевой организации инновационной деятельности. Проанализировано их влияние на состояние инновационного развития региональной экономики. Определены и обоснованы направления дальнейшего формирования и развития инновационных экосистем на региональном уровне с учетом зарубежного опыта реализации региональной политики в условиях децентрализации.

Ключевые слова: инновационная экосистема; инновационное развитие; региональная экономика; децентрализация.

Lyubov I. Fedulova¹
**DIRECTIONS FOR REGIONAL INNOVATIVE
ECOSYSTEMS DEVELOPMENT IN UKRAINE**

The article provides the identification of regional innovative ecosystems' components in Ukraine in the context of knowledge economy and spread of networking in innovative activities. Their impact on innovative development of regional economy is analyzed. The author defines and grounds the areas for formation and further development of innovative ecosystems at a regional level taking into account foreign experience in regional policies implementation in a decentralized environment.

Keywords: innovative ecosystem; innovative development; regional economy; decentralization.

Постановка проблеми. Реалізуючи на практиці проголошені принципи євроінтеграції, Україна не зможе досягнути провідної ролі на міжнародній арені без розвитку науково-технологічного та інноваційного потенціалу регіонів. Переоцінка цінностей у зв'язку з викликами зовнішнього середовища, спричиненими наслідками нестабільної геополітичної ситуації, повинна стати базисом для формування національної інноваційної політики нового типу та її регіональних інноваційних субмодулів. Для цього необхідна більш активна робота з налагодження горизонтальних зв'язків між елементами регіональних інноваційних екосистем на основі мережевої взаємодії, що вимагає визначення та обґрунтування відповідних напрямів розвитку.

¹ Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine.

Аналіз останніх публікацій. Розкриття сутності інноваційних екосистем набуває все більшого поширення в роботах учених зарубіжних країн (А. Брамвел [8], Ч. Едквіст [10], Л. Копейкіна [2], В. Мініна [3], Н. Смородинська [6] та ін.). Проте, незважаючи на розробку теоретичних положень і практичних рекомендацій у досліджуваній сфері, визначення ролі учасників інноваційного процесу, аналізу проблем і причин їх виникнення, практична адаптація інноваційної політики на рівні регіонів України в умовах реалізації принципів євроінтеграції та децентралізації відсутня. Концептуальні питання формування регіональних інноваційних екосистем регіонів вже були запропоновані [7], що потребує подальшого дослідження даного питання на практиці.

Метою дослідження є ідентифікація формату регіональних інноваційних екосистем в Україні та виявлення їх впливу на стан інноваційного розвитку з подальшою розробкою напрямів ефективної реалізації в рамках виконання положень політики децентралізації.

Основні результати дослідження. Формування регіональної інноваційної політики постіндустріального типу відноситься до найважливіших пріоритетів створення сучасного людського капіталу регіону, що пов'язано з розвитком якісної освіти і передової науки [2]. Сьогодні цей процес відбувається в організаційних формах розбудови системи «наука-бізнес-державне управління», що сприяє забезпеченню органічної співпраці і взаємовпливу цих сторін («екологічних стосунків») на етапах створення та розповсюдження інновацій. При цьому необхідно враховувати перманентний процес ускладнення інноваційних технологій, що обумовлює специфіку побудови виробничих та соціальних систем регіону і відповідних нових організаційних підходів.

Для того, щоб визначити масштаби і можливості формування інноваційних систем в регіонах, повинні бути розглянуті одночасно три виміри неоднорідності регіонів: а) інституціональний контекст, який стосується простору для маневру регіональних установ, як це визначено державною структурою управління і ступенем передачі повноважень; б) регіональна інноваційна система, яка визначає регіональні сильні і слабкі сторони для інновацій і характер місцевих та міжнародних відносин і мереж; в) стратегічний вибір, здійснений в розрізі регіонів для підтримки переходу до інноваційної моделі розвитку [11]. Звичайно, поєднання цих трьох вимірів збільшує складність управління регіональним розвитком, проте має важливе значення для досягнення цілей не лише інноваційної політики, але й регіональної політики взагалі.

На сьогоднішньому етапі формування інституційного механізму регіонального розвитку з врахуванням вимог креативної економіки найбільш продуктивною вважається модель регіональної інноваційної екосистеми (РІЕС), що складається з таких основних компонентів: креативного ресурсу, інноваційної ідеї, інноваційного підприємницького досвіду, джерел фінансування й інноваційної мережі, що поєднує їх в єдине ціле й сприяє здійсненню трансферу знань та технологій. На практиці для безперервної результативної дії зазначеної системи необхідні технології вирішення проблемних питань з досвідом бізнес-інкубації, фінансування проектів, коопераційних зв'язків між учасниками інноваційного процесу, наявності відповідних об'єктів інновацій-

ної інфраструктури (технопарків та інноваційних кластерів, зокрема), вибудовування суспільних зв'язків і формування репутації; креативне управління. Таким чином, РІЕС – це комплекс економічних відносин, що виникають між різними інституціональними одиницями регіону на горизонтальному рівні в процесі реалізації інноваційної діяльності, а також методи державного (регіонального) регулювання даними відносинами.

Зазначена організаційна конструкція дозволяє забезпечити стійку взаємодію освітніх, наукових установ та суб'єктів підприємництва та їх адаптацію у динамічно мінливому економічному й соціокультурному просторі регіонального (муніципального) утворення для ефективного вирішення поточних і перспективних проблем міст й регіонів в цілому, забезпечити більш тісну взаємодію учасників інноваційного процесу з бізнес-середовищем, органами державного та регіонального управління й громадськістю; створити модель єдиного інформаційного простору регіону для підвищення ефективності використання інтелектуальних, інформаційних, наукових, інноваційних ресурсів установ різного рівня, підготувати висококваліфікованих працівників для потреб регіональної інфраструктури, формуючи безперервність інноваційного процесу й взаємозв'язок інноваційних проектів та програм різних рівнів.

Дослідження показують, що факторами успіху при створенні інноваційних екосистем регіонів є: близькість університетів, високий науково-дослідний потенціал регіону; створення співтовариств, горизонтальних і мережевих зв'язків між учасниками інноваційної системи, залучення ТНК, що діють на території регіону як складової середовища і якірних інвесторів і, звичайно, перш за все, в умовах України – політична воля й довгострокова державна стратегія регіонального розвитку, готовність учасників інноваційної екосистеми до самоорганізації й співробітництва. Зважаючи на це, з методологічної точки зору, важливим є просування парадигми відкритих інновацій на регіональному рівні, включаючи дослідження таких основних питань: ступінь готовності регіональної інноваційної сфери до відкритості; стратегія адаптації регіональних інноваційних екосистем до міжнародної парадигми відкритих інновацій; наслідки інтеграції регіональної інноваційної діяльності за міжнародними відкритими моделями [9].

За таких умов постає завдання ідентифікувати сукупність організаційних і функціональних компонентів (інституцій), задіяних у створенні та застосуванні наукових знань та технологій, що визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови інноваційного процесу в розрізі регіонів України.

Аналіз динаміки інноваційної діяльності промислових підприємств регіонів України, що представляють компоненту «бізнес» в РІЕС, показує нестійкість показників у деяких регіонах та тенденцію до зниження. Так, в 2014 р. серед регіонів вищою за середню в Україні частка інноваційно активних підприємств була в Херсонській, Запорізькій, Івано-Франківській, Харківській, Миколаївській, Сумській, Кіровоградській, Одеській, Львівській областях, а також у м. Києві (табл. 1). Характерною тенденцією слід також вважати помітну серед інших регіонів частку реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції Закарпатської та Сумської області. Дослідження показують: якщо високі показники Сумської

області традиційно пояснюються її промисловим потенціалом, особливо розвитком машинобудування, то Закарпаття в останні роки є прикладом формування сучасної моделі економіки за допомогою тісної технологічної інтеграції із зарубіжними компаніями в рамках транскордонного співробітництва й відповідного міжнародного трансферу технологій.

Стосовно наявності можливостей генерувати інноваційні ідеї найбільш активними традиційно є підприємства й організації, розташовані в промислово розвинених регіонах. Так, протягом проаналізованого періоду заявниками Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Львівської, Одеської, Харківської областей і м. Київ подано близько 80% загальної кількості заявок на винаходи та корисні моделі. Це обумовлено наявністю наукового потенціалу. Так, розподіл аспірантур та докторантур за регіонами нерівномірний, більшість з них зосереджена у м. Києві (відповідно 222 і 108), Харківській області (63 і 39), Львівській (34 і 20), Дніпропетровській (28 і 14), Одеській (27 і 19) областях. В інших регіонах їх кількість обчислюється одиницями, хоча немає жодного регіону, де аспірантура або докторантура були б взагалі відсутні [4].

У 2014 р. 1636 підприємств використовували у своїй діяльності передові технології, з яких кожне четверте зосереджене у Харківській області, кожне десяте – у м. Києві, 7,5% – в Одеській, 6,2% – Черкаській, 5,3% – Житомирській, 5,4% – Дніпропетровській і 5,1% – у Закарпатській областях. Понад три чверті з них використано підприємствами переробної промисловості, дві третини з яких – підприємствами машинобудування, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування, 6,3% – організаціями з професійної, наукової та науково-технічної діяльності, 4,3% – підприємствами транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, і лише 3,3% – установами освіти. У розрізі регіонів найбільша кількість передових технологій використовувалась у м. Києві (39,7%), Харківській (14,7%) і Дніпропетровській (9,5%) областях [4].

У частині наявності джерел фінансування в Україні, за даними офіційної статистики, майже в усіх регіонах власні витрати на проведення НДР (замовлених у стороннього виконавця) становлять незначну частку загальних витрат на проведення інноваційної діяльності (табл. 2). Здебільшого показник коливається в межах декількох відсотків. Тобто українські підприємства надають перевагу вже готовим технологіям і не бажають підтримувати власні розробки. Ключова причина такої ситуації – вітчизняні науково-дослідні установи у більшості своїй втратили науково-технологічний потенціал й не в змозі забезпечити певний цикл розробки та впровадження інновації, отже, на підприємство-замовник накладається додатковий тягар, що вимагає суттєвих фінансових ресурсів. Аналогічна ситуація з придбанням підприємствами зовнішніх знань: частка таких витрат підприємств у більшості регіонів не перевищує 1%, тобто вітчизняні підприємства надають перевагу вже готовим розробкам. Основна частка витрат українських підприємств припадає на придбання машин і обладнання, у деяких регіонів цей показник перевищує 90%. Важливу роль у формуванні РІЕС відіграють існуючі в Україні інноваційні мережі (Українська мережа трансферу технологій (Ukrainian Technology Transfer

Таблиця 1. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2012–2014 рр. за регіонами [1]

	Кількість інноваційно активних підприємств, од.			Частка інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %			Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн грн			Частка реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції, %		
	2012	2013	2014 ¹⁾	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Україна	1758	1715	1609	17,4	16,8	16,1	36157,7	35891,6	25669,0	3,3	3,3	2,5
Автономна Республіка Крим	54	50	X	16,7	15,2	X	519,0	721,1	X	2,3	3,3	X
Вінницька	50	55	46	18,0	19,4	14,2	304,6	498,5	664,1	1,6	2,3	2,3
Волинська	29	23	30	12,9	10,5	10,8	164,4	287,0	316,6	1,7	3,0	2,5
Дніпропетровська	78	84	109	11,9	11,9	13,4	1692,4	3813,0	1563,1	0,8	1,9	0,7
Донецька ²⁾	91	85	45	11,8	10,5	14,6	4975,0	6130,8	1018,0	2,2	3,0	1,7
Житомирська	54	57	48	16,5	17,5	12,5	751,2	829,3	255,2	5,1	5,5	1,4
Закарпатська	18	15	16	8,5	6,9	6,0	1052,5	1363,9	837,6	13,4	15,5	8,4
Запорізька	115	115	108	29,8	28,8	22,9	1671,6	1671,1	1530,0	2,2	2,3	1,7
Івано-Франківська	89	87	99	20,5	21,4	22,8	1707,9	881,6	883,2	7,5	4,3	3,8
Київська	44	68	66	9,0	13,5	11,6	635,5	831,4	897,4	1,7	2,4	2,2
Кіровоградська	46	46	49	17,4	18,3	17,3	294,2	803,8	504,4	2,8	6,4	2,9
Луганська ²⁾	64	61	16	13,0	11,2	12,2	2786,8	1416,9	38,0	3,4	2,1	0,2
Львівська	101	116	129	13,4	16,6	16,4	658,1	849,5	731,9	2,1	3,0	2,1
Миколаївська	114	81	67	29,8	24,9	19,9	202,9	639,2	363,8	0,9	3,0	1,5
Одеська	83	69	67	22,3	17,6	16,8	887,6	916,8	698,7	3,6	3,6	2,4
Полтавська	29	33	33	8,3	8,1	8,0	8227,8	3999,6	6519,5	14,4	6,5	8,9
Рівненська	36	39	45	14,6	14,9	14,9	83,9	111,9	134,6	0,6	0,8	0,8
Сумська	41	32	46	18,6	14,0	17,6	2211,1	2328,8	2610,7	10,6	10,4	10,4
Тернопільська	50	36	36	22,3	17,1	14,9	491,5	155,4	133,4	7,4	2,6	1,7
Харківська	168	182	191	22,1	23,2	24,2	2878,0	2972,3	2609,8	4,8	4,8	3,8
Херсонська	53	48	54	26,1	23,6	24,2	564,8	406,3	657,8	5,6	4,0	5,4
Хмельницька	78	58	38	22,5	18,2	14,0	360,5	263,2	162,8	2,3	1,6	0,9
Черкаська	50	47	37	16,1	15,0	10,6	346,5	566,9	556,3	1,2	2,0	1,6
Чернівецька	37	30	34	18,4	16,5	15,6	132,2	99,9	81,7	3,5	2,6	2,0
Чернігівська	43	45	32	20,4	20,7	13,1	190,2	147,9	151,7	1,4	1,1	1,0
м. Київ	130	142	168	26,1	25,6	21,7	2343,0	3178,4	1748,6	4,4	4,4	2,0
м. Севастополь	13	11	X	16,9	11,3	X	24,5	7,1	X	0,6	0,2	X

¹⁾ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та зони проведення АТО.

²⁾ Дані можуть бути уточнені.

X – дані відсутні.

Network) – UTTN), Національна мережа трансферу технологій (НМТТ) та регіональні інноваційні та інформаційно-технологічні мережі.

Таблиця 2. Частка витрат на трансфер технологій (зовнішні НДР, придбання машин і обладнання, придбання зовнішніх знань) у витратах на технологічні інновації, % до загального обсягу витрат на технологічні інновації*

Регіон	Зовнішні НДР			Придбання машин і обладнання, програмного забезпечення			Придбання зовнішніх знань		
	2010	2013	2014	2010	2013	2014	2010	2013	2014
АРК	59,4	1,38	-	22,8	29,78	-	4,4	0,004	-
Вінницька	0,9	0,11	0,02	81,8	99,37	99,02	0,3	0,02	0,01
Волинська	0,8	0,68	0,08	86,2	95,19	97,97	0,1	0,002	-
Дніпропетровська	11,2	1,48	2,52	69,8	77,12	57,09	0,6	0,12	0,001
Донецька	4,3	4,4	0,53	67,1	55,3	60,47	2,4	1,19	0,22
Житомирська	9,2	0,02	0,02	90,5	97,6	94,1	0,3	0,005	1,2
Закарпатська	0,1	-	-	95,0	73,5	64,6	4,2	0,24	0,65
Запорізька	4,0	40,1	22,79	56,9	43,3	58,0	0,5	0,13	0,15
Ів.-Франківська	0,2	-	0,03	99,6	56,8	93,2	0	0,05	0,36
Київська	3,0	0,17	2,64	91,5	72,6	77,6	0,1	0,31	0,36
Кіровоградська	0,4	-	-	71,1	58,5	59,4	0	0,005	0,06
Луганська	1,2	7,7	10,16	68,4	74,7	8,5	24,5	10,8	61,60
Львівська	3,1	3,1	1,41	83,6	90,4	68,2	3,4	0,22	0,09
Миколаївська	-	1,7	0,40	81,3	12,1	68,9	0	0,48	0,02
Одеська	13,1	0,43	0,09	80,3	93,9	99,2	0,5	0,02	0,00
Полтавська	1,7	1,95	0,20	58,2	41,8	36,8	0	0,10	0,00
Рівненська	6,2	2,13	-	81,2	87,1	79,5	2,0	2,55	1,22
Сумська	7,5	9,4	53,96	85,7	82,1	26,3	0,2	0,26	0,00
Тернопільська	0,1	-	-	86,0	71,6	38,1	0,4	0	0,09
Харківська	6,6	0,31	3,70	70,0	73,5	71,6	8,3	3,52	2,67
Херсонська	1,0	0,44	5,79	92,2	84,7	85,4	5,1	0,01	0,74
Хмельницька	-	-	-	99,8	96,7	96,5	0,1	0,03	0,14
Черкаська	-	0,74	0,21	55,9	75,4	70,4	0	0	0,50
Чернівецька	2,3	1,34	0,75	95,5	72,1	82,7	1,0	0,07	0,00
Чернігівська	4,3	6,57	0,15	42,6	55,8	82,4	8,0	0,02	-
м. Київ	2,9	1,58	5,28	61,6	33,6	58,1	28,2	0,10	0,08
м. Севастополь	9,0	-	-	81,0	26,6	-	8,0	0,12	-

* складено за даними [4].

Серед регіонів найбільш потужно мережева взаємодія представлена в Харківській області: Північно-східний регіональний центр інноваційного розвитку, Патентно-інноваційний центр, дочірнє підприємство «Інноваційний центр «Харків», Східноукраїнський науково-інноваційний центр залізничного транспорту ХДА, Харківський центр науково-технічної та економічної інформації, Центр розвитку малого бізнесу «Харківські технології» (бізнес-інкубатор), Центр інновацій Microsoft, Центр інноваційного розвитку освіти комунального закладу «Харківський обласний науково-методичний інститут безперервної освіти» та ін.

В той же час, досвід провідних країн світу показує, що мережеві організації використовуються як інструмент національної інноваційної політики. Наприклад, програма OSCE у Фінляндії, в результаті якої дослідницькі центри й центри НДДКР приватних компаній були об'єднані за мережевим принципом в «центри експертизи» за 6 пріоритетними напрямками технологічного розвитку. В процесі формування горизонтальних зв'язків між інвесторами й інноваційними компаніями, залучення зовнішнього фінансування в проєктувальні мережі інноваційні мережі в США реалізують цілий ряд програм: проведення круглих столів з питань інвестування (перш за все, для стартапів); розповсюдження інформації про підготовлені для венчурних інвестицій проєкти венчурним інвесторам, включеним у закриту базу даних; консультації з питань залучення регіональних і державних грантів і участі в програмах пайового фінансування; зв'язки з бізнес-янглами [5].

В Україні також роль інноваційних мереж постійно зростає, проте в силу неефективної державної інноваційної політики їх залучення в процес інноваційного розвитку, в т.ч. на регіональному рівні, незначне.

Особливо важливим компонентом РІЕС є наявність різноманітних громадських та суспільних організацій, які опікуються проблемами формування інноваційної культури та інноваційного середовища. Для України в цьому контексті постає завдання сформувати авторитетне експертне співтовариство в регіонах, спроможне здійснювати постійні експертні оцінки в інноваційній сфері. На їх основі повинні визначатися ступінь інноваційності конкретних товарів і технологій, здійснюватися відбір інноваційних проєктів, оцінюватися окремі заходи регулювання інноваційної діяльності тощо. Зазначений інститут на регіональному рівні може включати такі основні елементи: міжвідомчі комісії з інновацій та технологій при адміністрації регіонів, що є дорадчим органом з питань регулювання розвитку інноваційної системи; експертні ради і їх секції за окремими галузями і напрямками, які дають експертні висновки по нормативних документах і інноваційних проєктах тощо.

Неоднорідність регіонів за інноваційним потенціалом зумовлює необхідність диверсифікації методів фінансового забезпечення інноваційного розвитку конкретного регіону. Для ефективного розвитку інноваційної діяльності кожного регіону доцільним вважається використання гнучкого механізму фінансового забезпечення на основі врахування потреби у фінансуванні інноваційної діяльності та фінансового потенціалу регіону; ключовими елементами регіонального механізму фінансування інноваційної діяльності має бути прогнозування інноваційного розвитку регіону, система фінансування з різних джерел, раціональний розподіл фінансових ресурсів за джерелами фінансування інноваційного процесу, система корегування фінансового механізму згідно з попитом на інновації.

На даний момент в Україні, з одного боку, створені й вже працюють основні структурні компоненти інноваційної екосистеми, але з іншого — інструменти підтримки інновацій слабко пов'язані один з одним, окремі цикли інноваційного процесу роз'єднані й погано пов'язуються, що власне і не можна назвати системою. Важливо відзначити, що відбувається все це на тлі деградації промислового виробництва, стагнації традиційних галузей

регіональної економіки, а також поступової трансформації регіонального ринку праці на користь нових високотехнологічних галузей. Незважаючи на те, що термін «інноваційна екосистема» використовується досить поширено в зарубіжній регіональній теорії, а особливо на практиці, в Україні маємо поки лише набір близьких, але ще досить різномірних елементів.

Упровадження РІЕС повинно здійснюватись для забезпечення процесу реалізації інноваційних пріоритетів, які повинні започатковуватись за принципом ефективного розмежування (перерозподілу) повноважень стосовно використання інструментів регіональної політики, тобто підкріплювати конкретні управлінські функції необхідними нормативно-правовими статусами і ресурсами. Виконання досягнутих домовленостей має бути однією із ключових проблем української регіональної політики і повинно стати як предметом правового регулювання, так і об'єктом уваги з боку різних суспільно-політичних інститутів. До того ж, конкретний механізм вибудовування окремих модулів РІЕС повинен враховувати особливості соціокультурного і політичного середовища регіону і забезпечувати залучення громадськості, професійних співтовариств, бізнесу і влади. Основним завданням цієї комунікації має бути виокремлення ключових для регіональної ситуації тем і конфліктних питань з метою формулювання загальнозначущих проблем розвитку регіону. Враховуючи задовільну практику провідних в інноваційній сфері регіонів (кращі практики), необхідно сформувати набір управлінських і організаційних моделей, що згодом можуть стати зразком для більшості. При цьому обов'язково слід враховувати, що регіони будуть прагнути поліпшувати інститути тільки за наявності найважливішої умови – реальної конкуренції за інвестиції й людський капітал, в той же час, реальна конкуренція регіонів може виникнути лише при децентралізації ресурсів і повноважень.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах вирішення проблем регіонального розвитку необхідно застосовувати комплексний інтегральний підхід до забезпечення прогресивних технологічних змін в регіоні, коли об'єктом управління виступає не окремий вид чи результат інноваційної технології, а регіональна інноваційна екосистема, яка охоплює всі процеси інноваційного циклу одночасно з наданням особливого значення критерію підвищення конкурентоспроможності регіону як кінцевого результату регіональної інноваційної політики. Важливою складовою цієї політики в умовах реалізації принципів децентралізації повинне стати вирішення зовнішньоекономічних інтеграційних проблем, у першу чергу, пов'язаних зі зростанням глобальної і регіональної конкуренції, на що й будуть спрямовані подальші дослідження.

1. Інноваційна діяльність промислових підприємств за відповідні роки: Експрес-випуск // www.ukrstat.gov.ua.

Innovatsiina diialnist promyslovykh pidpriemstv za vidpovidni roky: Ekspres-vypusk // www.ukrstat.gov.ua.

2. *Копейкина Л.* Экосистема для инновационного бизнеса // *The Angel Investor.*– 2008.– Январь. – С. 10–13.

Kopeikina L. Ekosistema dlia innovatsionnogo biznesa // *The Angel Investor.*– 2008.– Ianvar. – S. 10–13.

3. *Минина В.Н., Басов Н.В., Демидова И.Д.* Интегративный комплекс как форма сетевого взаимодействия науки, образования и бизнеса // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2012. – №5 // www.academia.edu.
- Minina V.N., Basov N.V., Demidova I.D.* Integrativnyi kompleks kak forma setevogo vzaimod-eistviia nauki, obrazovaniia i biznesa // Zhurnal sotciologii i sotcialnoi antropologii. – 2012. – №5 // www.academia.edu.
4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Стат. збірник – 2015 // www.ukrstat.gov.ua.
Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: Stat. zbirnyk – 2015 // www.ukrstat.gov.ua.
5. Руководство по созданию и развитию инновационных центров (технологии и законо-мерности) // gaexpert.ru.
Rukovodstvo po sozdaniiu i razvitiuu innovatcionnykh tcentrov (tekhnologii i zakonomernosti) // gaexpert.ru.
6. *Смородинская Н.В.* Сетевые инновационные экосистемы и их роль в динамизации эконо-мического роста // Инновации. – 2014. – №7. – С. 27–33.
Smorodinskaia N.V. Setevye innovatcionnye ekosistemy i ikh rol v dinamizatsii ekonomicheskogo rosta // Innovatsii. – 2014. – №7. – С. 27–33.
7. *Федулова Л.І.* Концептуальні засади формування інноваційної екосистеми регіону // Інноваційна економіка. – 2015. – №4. – С. 24–28.
Fedulova L.I. Kontseptualni zasady formuvannia innovatsiinoi ekosystemy rehionu // Innovatsiina ekonomika. – 2015. – №4. – С. 24–28.
8. *Bramwell, A. et al.* (2012). Growing Innovation Ecosystems: University-Industry Knowledge Transfer and Regional Economic Development in Canada. University of Toronto. Final Report.
9. *Chesbrough, H.* (2003). Open Innovation: The New Imperative for Creating And Profiting from Technology. Harvard Business School Press.
10. *Edquist, C.* (2005). Systems of Innovation: Perspectives and Challenges. In: J. Fagerberg, D. Mowery, R. Nelson (eds.). Oxford Handbook of Innovation. Oxford University Press.
11. OECD (2011). Reviews of Regional Innovation: Regions and Innovation Policy. Publications on Regional Development. 315 p.

Стаття надійшла до редакції 24.02.2016.